

Di biifi Paulosu manda da Titusi

Wan wöutu a fesi.

Titusi bi dë wan u dee kijoo ta waka ku Paulosu ta lei di wooko u Masa Jesosi. Nöö hën Paulosu disëen a di gaan paati de kai Keeta faa seeka wanlö keiki dë. Di paati bi dë ku sömëni köndë, nöö hiniwan u dee köndë ta abi wanlö biibima u Masa Jesosi nëen. Ma dee biibima an bi abi hedima u tja de eti, nöö hën Paulosu manda Titusi faa musu seeka dee keiki buta hedima a hiniwan u de. Hën a mbei di pampia aki manda taki dëen fa faa musu du di wooko.

Aki da seti u di biifi.

1 Mi mii Titusi, wë mi Paulosu ta manda gaan odi da i taa mi dë. Kumafa i sabi kaa womi, mi da wan futuboi u Masa Gadu e. Nöö mi da wan tjabukama u Jesosi Keesitu tu. Biga a manda mi fu mi go konda di Buka fëen, be dee sëmbë a bi tei u de ko sëmbë fëen musu ko biibi nëen liba. A manda mi tu u mi mbei de ko sabi dee tuutuu soni u Gadu, be de libi kumafa Gadu kë a hii futu. ²Nöö te de piki di Buka ko ta libi sö kaa, nöö de o dë ku di sabi taa Masa Gadu o da de di libi fëen fu teego.

Biga gaanduwe a fesi bifö a mbei goonliba, Masa Gadu bi paamusi taa sö a o da u ën. Nöö Gadu an ta lëgëdë. Di soni a taki, a o du ën nöömö. ³Nöö fa u dë aki, di juu dou fu di libi a paamusi dë ko a limbo da sëmbë. Nöö hën wë i si de

ta konda da lanti fa u dë aki. Nöö a di wooko naandë Masa Gadu, di Heepima fuu, buta mi e.

⁴Nöö ku di pampia aki mi manda gaan odi da i, baa, kuma womi mii u mi. Biga fa mi heepi i te i ko ta biibi Gadu kuma miseei aki, nöö hën da i ko womi mii u mi kaa. Nöö Masa Gadu ku di Heepima fuu, Jesosi Keesitu, musu dë ku i ku de bunuhati. De musu da i böö.

Aki Paulosu ta lei kumafa wan hedima u keiki musu dë.

⁵Wë di soni mbei mi disa i a Keeta dë, womi, mi disa i fii musu seeka dee soni dee dë fanöudu u seeka eti. Nöö i musu buta tiima a hii dee keiki a dee köndëköndë dë tuu kumafa mi bi taki da i fii seeka dou.

⁶Nöö mi bi taki da i taa fa joo buta dee hedima dë, nöö hii sëmbë musu si taa dee lö sëmbë dë ta libi

bunu. Na wan libi u de seepi musu toobi sêmbê möönsö. De musu dê ku wan kodo mujêê, nôö de an musu waka ku oto mujêê möönsö. Dee mii u de seei musu ta waka a Masa Jesosi baka tu. De an musu ta libi fanjanfanjan, ma de musu ta piki de tata buka a soni.

⁷Biga di hedima u di keiki hên da futuboi u Masa Gadu ta tii di keiki fêên dêên. Hên mbei a musu libi bunu fu na wan sêmbê musu sa kaagi ên.

Nôö an musu abi gaan fasi ta buta hênseei hei tumusi. Hati fêên an musu ta boonu hesihesi. Söseei an musu lo/ u suku toobi ta buja ta feti ku sêmbê. An musu ta bebe daan ku win te a dööngö. An musu abi langahati u möni tumusi ta suku faa ko guduma.

⁸Ma fa a sai dê, bumbuu soni wanwan nôö a musu ta suku. A musu lobi u kisi sêmbê hoi nëên wosu. A musu abi fusutan ta tii ên seei fu an ta du soni di na fiti. A musu ta libi bunu ku sêmbê. A musu ta hoi dee wêti u Masa Gadu ta libi wan apaiti libi dêên. ⁹Nôö a musu ta dê ku di Buka u Masa Gadu nôömö kumafa a bi lei ên. An musu biêên möönsö. Ma a musu sabi ên bumbuu, faa sa lei dee oto biibima ta da de hati a di biibi. Söseei tu a musu sabi fa u leti dee sêmbê dee ta fia ku di Buka, buta de a pasi.

Aki Paulosu bai Titusi a dee sêmbê dee ta ganjan sêmbê a di köndê.

¹⁰Sö dee hedima u keiki musu dê e, womi,„ biga sêmbê sai dê dee an ta kê piki sêmbê buka a soni. De ta fan sösö ta ganjan sêmbê. Gaan sê

u de da dee Isaëli sêmbê dee ta kê hoi dee awoo wêti u de eti. ¹¹Nôö di fan u de dê musu kaba e. Biga de ta ganjan sêmbê ta toobi de ku di lei u de, te de ta puu hii famii a Masa Gadu. Nôö fu möni hedi wê de ta du sö e.

¹²Wan u dee nëbai sêmbê u Keeta seei ta kosi dee sêmbê fêên seei köndê taa: “Keeta sêmbê ta lëgêdê ta mindi soni ta ganjan sêmbê nôömö. De ta libi leti kuma mbeti u matu. De malëngê te de an ta du oto soni möön leki sindo njan nôö. Sö nôö de dê.” ¹³Nôö fa di sêmbê taki dê, nôö leti sö dee Keeta sêmbê dê tuu. Na lëgêdê. Hên mbei baa i musu bai de taanga be de ta biibi a Masa Jesosi liba ku wan hati. ¹⁴De an musu ta mëni dee kontu oto u dee Isaëli sêmbê möön. Söseei de an musu ta hoi dee wêti u dee sêmbê dee disa di Buka u Masa Gadu.

¹⁵Biga ee wan sêmbê abi limbohata, nôö hii soni fêên dê limbolimbo kaa. „An dê faa hoi wêti ufö a dê limbolimbo.” Ma ee wan sêmbê aambi limbohata, nôö na wan soni fêên o dê limbolimbo möönsö. „Ee a hoi wêti seei an o heepi,„ biga hii pakisei fêên te dou ku ên hati tuu poi. Hogi bebe ên kaa. ¹⁶Dee lö sêmbê dê taa de sabi Masa Gadu, ma i ta si a di libi u de taa na tuu seei. Hii libi u de bita da Gadu, biga de an ta piki di buka fêên. Fa de sai u de dê, de an abi fasi u du bumbuu soni möönsö.

Aki Paulosu lei Titusi fa faa musu ta lei dee peipei sêmbê dee dê a dee keiki.

2 Ma baa o, i musu ta lei sêmbê fa u de libi kumafa Masa Gadu

taki e. ²I musu lei dee gaan womi fu de ta hoi deseei fu de an du soni di an fiti. De musu dë a di fa u sëmbe sa lesipeki de. De musu abi taihati ta biibi Masa Gadu ku wan hati. De musu lobi sëmbe. De musu ta waka a Masa Gadu baka nöömö.

^{3,4}Nöö i musu toona lei dee gaan mujëe u de libi ku lesipeki fasi kuma sëmbe u Masa Gadu. De an musu ta waka ta lëgëdë ta kosi sëmbe. De an musu ta bebe win ku daan te de ko bebesonima. Ma de musu ta lei dee wëndjê mujëe mii fa fu de libi bunu. De musu ta lei de fa fu de lobi de manu ku dee mii u de. ⁵De musu ta lei de u de libi a wan lesipeki fasi ku bumbuu pakisei. De musu ta lei de fa fu de dë ku limbo hati. De musu ta lei de fu de ta du mujëe soni ta sölugu dee sëmbe u de ta libi bunu ku de. De musu ta lei de fu de piki dee manu u de buka, ee nasö sëmbe o ta kosi di Buka u Masa Gadu taa an ta lei sëmbe bumbuu libi.

⁶Nöö sösee i musu lei dee kijoo mii be de a' bumbuu pakisei ta libi a wan lesipeki fasi.

⁷Nöö i seepi tu womi, i musu ta libi bunu a hii futu u sëmbe musu sa djeesi i e. Nöö fa i ta lei sëmbe di buka u Masa Gadu dë, nöö ja musu biëen möönsö, ma i musu ta lei de a wan tuutuu fasi ku limbo hati.

⁸Di fan fii musu bunu fu te dee felantima fuu ta jei ën nöö de an o feni soni nëen u de sa kosi u. Ee de kosi u seei, ma de sen o kisi, biga di fan fii aan soni u sëmbe feni kosi.

⁹Nöö i musu toona lei dee saafu be de piki di masa u de buka, be de ta libi a hii futu kumafa de masa

kë. De an musu ta saanti de ta da de gaan buka. ¹⁰De an musu fufuu soni u de tu, ma de musu libi be de masa futoou de a hii soni. Biga te de libi sö kaa nöö sëmbe o si, nöö de o gafa di buka u Masa Gadu taa di lei u di Heepima fuu a dë bumbuu soni.

¹¹Wë biga fa u dë aki, Masa Gadu du hii libisëmbe wan gaan bunu. Biga fu di a abi bunuhati fuu nöö hën a manda Masa Jesosi ko a goonliba, faa puu u a di sitaafu di u bi o kisi a didibi faja.

¹²Nöö di Buka u Gadu u kisi dë, hën ta bai u a dee libi Gadu an lobi taa u musu kaba ku de. U musu kaba ku dee soni dee sëmbe u di goonliba aki ta hangi u de feni. U musu ta hoi u seei fu wa du soni di an fiti. U musu libi lesipeki fasi kumafa Masa Gadu kë fuu libi, hii fa u ta libi a di hogi ten u dë aki.

¹³Nöö u musu dë a goonliba aki ku gaan wai a u hati seei ta mëni u Heepima Masa Jesosi faa toona ko a u. Biga di gaan makiti Gadu fuu dë o ko nöömö ku di gaan waiti fëen sinkii di ta sëndë kuma sonuwojo. ¹⁴Hën da di sëmbe di dëdë a u kamian faa puu hogi a u hati buta u ko wanlö limbohati sëmbe fëen seei apaiti, dee ta biinga u libi bunu dëen.

¹⁵Wë womi, hii dee soni mi ta taki da i aki tuu i musu tei ta konda da sëmbe e. I musu ta leti de ta biinga ku de fu de musu piki di buka u Gadu. Nöö te i ta fan ku de, nöö a musu dë a wan fasi fu de sabi taa Gadu hën manda i, nöö na wan u de o kosi i taa: "Di piki mii aki, andi a sabi?"

**Aki Paulosu ta lei Titusi möön
fa faa lei dee sëmbë a di keiki.**

3 Nöo womi, i musu toona mëni dee sëmbë fii dë, u de musu ta saka deseei a dee sëmbë basu dee ta tii di köndë e. De musu ta hoi dee wëti u di köndë tu. Nöo de musu dë kabakaba u du hiniwan bumbuu wooko de kai de u de du.

²Nöo de an musu ta kosi sëmbë e. De an musu ta buja ku sëmbë tu, ma de musu a' saapifasi ku lesipeki ta libi suti ku hii sëmbë.

³Wë biga a fesi nöo söseer u bi a' sösö pakisei tu. Wa bi kë piki na wan sëmbë buka, na u libisëmbë, na u Gadu seei. Hii pei hangi di dë a u libisëmbë hati, ku hii piizii u di goonliba aki tuu, bi ta ganjan u kisi buta a katibo. U bi ta dë nöömö ku di sösö takuhati libi fuu dë, ta haun ku sëmbë ta buuse otowan, di otowan ta buuse u tu. Sö u bi dë a fesi.

⁴Ma tefa juu dou hën Masa Gadu, di Heepima fuu, heepi u fu di a lobi u. A puu u fu wa kisi di sitaafu u didibi faja. ⁵Ma na fu di u bumbuu mbei a heepi u sö e. Nönö. Ma fu di a a' tjali fuu nöo hën a manda di Akaa fëen ko da u. Nöo hën di Akaa wasi di hati fuu puu hogi nën. A da u wan njunjun hati, nöo hën u bia ko njunjun sëmbë kuma njunjun pai mii.

⁶Nöo fa i si a da u di Akaa fëen dë nöo an pindjëen da u e, ma a da u ën tuu ku telu fu di Jesosi Keesitu, di Heepima fuu, bi tei dëdë fuu dëdë. ⁷Nöo di soni mbei a da u di Akaa fëen sö. A da u ën ku ën bunuhati faa sa heepi u ko bunu ku

ën, be u dë ku di sabi taa woo feni di libi fëen fu teego nöömö di a abi u da u.

⁸Nöo womi, fa mi ta taki dee soni da i aki, tuutuu soni wë mi ta taki da i e. Fëen mbei i musu ta lei dee sëmbë dee ta biibi Masa Gadu naandë dee soni aki nöömö, be de buta deseei ku telu fu de ta libi bunu hiniwanten. Biga dee soni mi ta taki da i aki, nöo de dë bumbuu fan di sa tja heepi ko da sëmbë.

⁹Ma ja musu sai dë kuma dee sëmbë dee ta fan sösö fan. De ta kai dee fesiten sëmbë u de në ta fia u de hedi. De toona sai dë ta fia ta buja a dee wëti u de liba möön. Dee lö fan dë an bunu. De aan heepi, nöo ja musu dë nën.

¹⁰Nöo womi, ee wan sëmbë ta konda wan oto buka te a ta puu sëmbë a di tuutuu lei u Gadu, nöo i musu bai ën be a disa e. Bai ën wan pasi. Di u tu pasi, ee an jei, nöo i disëen. Na hulu ën möön. ¹¹Biga i sabi taa di lö sëmbë dë an kë waka a Gadu baka. Hogi nöo a ta du, nöo hënseei sabi sö tu.

Aki da kaba u di biifi.

¹²Wë nöo womi, mi o manda Atemasi ko da i, ee nasö mi o manda Tikikusi. Nöo te wan u de dou a i ala, nöo i musu biinga be i ko a mi a di köndë de kai Nikopolisi. Biga ala mi kë go pasa di kötö ten.

¹³Nöo un musu mbei möiti da Apolo ku di afokati de kai Zenasi fu te de kumutu a unu naandë u de go a dee oto kamian nöo de musu feni hii dee soni de abi fanöudu a di waka u de. ¹⁴Biga dee sëmbë fuu ta dini Gadu dë musu lei u de ta heepi

sëmbë ta puu de a fuka. Ee nasö,
libi u de an o a' heepi möönsö.

¹⁵Söö. Wë nöö hii dee sëmbë aki
tuu ta manda gaan odi da i e. U
ta manda gaan odi tu da hii dee

sëmbë ala dee ta lobi u fu di u ku
de tuu ta biibi a Masa Jesosi.

Nöö na soni möönsö, womi.
Masa Gadu musu dë ku unu ku ën
bunuhati.